

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים בעניינים מנהליים

ע"ם 9742/07

בפני : כבוד השופטת אי פרוקצ'יה
כבוד השופטת עי ארבל
כבוד השופט סי ג'ובראן

המערערים : 1. מזערו
2. מזערו
3. מזערו
4. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר
לוטה זלצברגר

נגד

המשיב : מנהל לשכת מינהל האוכלוסין בירושלים
המזרחית

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים מיום 16.10.07
בעת"מ (י-ם) 957/06 שניתן על ידי כבוד הנשיאה מ' ארד

בשם המערערים : עו"ד עדי לוסטיגמן

בשם המשיב : עו"ד ורד חלאוה

פסק-דין

השופטת א' פרוקצ'יה :

1. ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים (כב' הנשיאה מ' ארד) בעת"מ (י-ם) 957/06, מיום 16.10.07. עיקרו של הליך זה בבקשה להסדיר את מעמדו של המערער 3 (להלן: הקטין) כתושב קבע בישראל. אביו של הקטין - המערער 2 (להלן: המערער) הוא תושב ירושלים, ואילו אמו המנוחה היתה תושבת הרשות הפלסטינית. הקטין נולד כרשות הפלסטינית ונרשם בה בספר האוכלוסין, אולם מאז היותו בן שנתיים מתגורר הקטין בירושלים עם סבתו, תושבת ירושלים, היא המערערת 1 (להלן: המערערת), המערערת משמשת לקטין

אפוטרופסית לאחר שאמו נפטרה בהיותו בן שנתיים ולאחר שאביו לקה כנכות קשה לאחר שנפצע קשה לפני מספר שנים.

רקע עובדתי

2. מזערו, הקטין, הינו יליד שנת 1997, והוא בנם הקטין של תושבת האזור המנוחה ושל תושב מדינת ישראל משכונת ענאתא החדשה בירושלים. הוריו של הקטין נפרדו עוד טרם לידתו. הקטין נולד בשכם, ולידתו נרשמה במרשם האוכלוסין של הרשות הפלסטינית. בשנת 1999, בעודו בן שנתיים, נפטרה אמו, ומאז הוא מתגורר עם סבתו, אם אביו בירושלים. האב-המערער נישא בינתיים בשנית והקים משפחה חדשה, ומתגורר בסמוך לבית המערער שם מתגורר הקטין.

3. בשנת 2001 נפצע אביו של הקטין מכדור תועה שפגע בראשו, ומאז הוא משותק ברוב חלקי גופו, ושוהה לסירוגין במעון חוסים ובכיתו, ללא יכולת לתקשר עם סביבתו. לאור זאת, מונחה סבתו של הקטין לאפוטרופסית שלו. אף שהקטין מתגורר בירושלים מאז מלאו לו שנתיים, וביקר בגן ובבית ספר בכפר ענתה שבירושלים, אביו, עוד בטרם נפצע ואושפז, מעולם לא דאג להסדיר את מעמדו בישראל. רק באפריל 2005 פנתה סבתו של הקטין לראשונה ללשכת מינהל האוכלוסין במזרח ירושלים וביקשה להסדיר את מעמדו של הקטין בישראל, ובקשה זו היא העומדת ביסוד עדעור זה.

4. בספטמבר 2006, ולאחר כשנה וחצי שבהן פניות המערערים אל המשיב לא נענו, הם הגישו עתירה מינהלית לבית המשפט לעניינים מינהליים. בעתידתם נטען כי לשכת מינהל האוכלוסין במזרח ירושלים נמנעת ממתן הכרעה בבקשת הקטין, וכי אופן פעולתה, במיוחד לאור הזמן הרב שחלף מאז הגשת הבקשה, לוקה בחוסר תקינות ובחוסר סבירות.

5. בתאריך 14.10.07, החליט מנהל מינהל האוכלוסין, בהמלצת הועדה הבינמשרדית לעניינים הומאניטאריים, להעניק לקטין רישיון לישיבת ארעי לתקופה בת שנתיים (אשרה א/5). במכתב שנשלח לקטין הובהר, כי בתום תקופת השנתיים, יהיה על הקטין להגיש בקשה לתושבות קבע כלשכת מינהל האוכלוסין, וזו תיבחן על ידי הגורם המוסמך, כשיס לב לנסיבות הקיימות באותה עת.

6. לאור החלטה זו של המשיב להעניק לקטין מעמד תושב ארעי לשנתיים, ולבחון אפשרות להעניק לו תושבות קבע בתום תקופה זו, קבע בית משפט קמא כי אין לומר שהחלטת המשיב הינה בלתי סבירה באופן המצדיק התערבות בית המשפט. בית המשפט הוסיף, כי אם הנסיכות לא תשתנינה, עם תום השנתיים יוענק לעותר מעמד של תושב קבע. על יסוד דברים אלה, העתירה נמחקה ללא צו להוצאות.

על החלטה זו נסב הערעור שלפנינו.

7. בטרם נפנה לבחינת טענות הצדדים, נוסיף כי ביום 12.10.08 נדון הערעור במעמד הצדדים בפני בית משפט זה, ולאחר הדיון שהתקיים קיבל המשיב את המלצתנו להתייחס למקרה זה כמקרה אנושי קשה במיוחד. ולנקוט לגביו גישה מקילה ככל הניתן. המשיב הודיע לבקשתנו כי בנסיכות המיוחדות של המקרה, הוא יהיה נכון לקצר בחצי שנה את תקופת ההמתנה של הקטין במעמדו הנוכחי כתושב ארעי על פי אשרה א/5. לאור זאת, על הקטין יהיה להגיש בקשה לתושבות קבע ללשכת מינהל האוכלוסין, הקרובה למקום מגוריו, כבר בתחילת חודש יוני 2009, שהם כחודשיים לפני תום התקופה האמורה, ובקשתו תטופל בהתאם לנוהלים.

טיעוני הצדדים

8. המערערים טוענים כי על בית משפט זה להתערב כהחלטת המשיב להעניק לקטין מעמד תושב ארעי, ולשלב בהליך מדורג עד לרכישת תושבות קבע, ולהורות לו להעניק לו תושבות קבע באופן מיידי, כפי שראוי לעשות. לטענתם, בנסיבות הענין, לא היה ראוי לשלב את הקטין בהליך מדורג, אלא להעניק לו מעמד של קבע באופן מיידי, או לפחות להתחייב כי בסופו של ההליך הזמני תוכר זכותו למעמד קבע. על פי הטענה, החלטת המשיב לוקה באי-סבירות קיצונית, בהתעלמה מהסחבת הקשה שהתרחשה בטיפול בענין, ובהתחשב בנסיבות המיוחדות של הקטין. כענין של מדיניות משפטית וחברתית, מעמד של ילד צריך להיגזר ממעמד ההורה המשמורן, תושב המדינה, ובלבד שהילד חי באופן רצוף בישראל. שילוב הקטין בהליך מדורג מפר את זכות היסוד של המערער-האב להורות ולחיי משפחה, ומונע מהקטין לגדול ולהתפתח כראוי במסגרת תא משפחתי תומך. נסיבותיו הקשות במיוחד של הקטין – אובדן אמו בגיל צעיר, פציעתו הקשה של אביו ותלותו בסבתו המתגוררת בישראל, מחייבים להיעתר לבקשת הקטין באופן מיידי ולהעניק לו מעמד קבע בהקדם ככל הניתן. כן נטען כי המשיב לא נתן תשובה מנומקת לבקשת התושבות של הקטין, כפי שהוא חייב לעשות על פי הדין.

9. המשיב בתשובתו הציג בפני בית המשפט את "נוהל הטיפול בבקשות לגבי מתן מעמד בישראל לקטין שרק אחד מהוריו רשום כתושב קבע בישראל". על פי ניהול זה של מינהל האוכלוסין, ההליך להענקת מעמד של תושבות בישראל לילד הרשום ברשות הפלסטינית, מחייב הענקת מעמד ארעי לתקופה של שנתיים, ובסיומן נבחנת בקשה להעניק מעמד של קבע לקטין בשים לב לנסיבות שתתקיימנה אותה עת.

הכרעה

10. הבקשה בעניינו של הקטין הוגשה וטופלה במסלול ההומניטרי. לאחר כדיקת המסמכים, לרבות תסקיר פקידת סעד שהוגש בעניינו של הקטין, הוחלט בהמלצת הועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטריים, להעניק לקטין רישיון לישיבת ארעי לשנתיים, תוך הבהרה כי ניתן עם תום התקופה להגיש בקשה למעמד קבע של הקטין שתיבחן על פי הנסיבות הרלבנטיות לאותה עת. לבקשתנו, בתום הדיון, הודיע המשיב כי תקופת ההמתנה במעמד הארעי כאמור תקוצר בחצי שנה משיקולים הומניטריים. טוענת המדינה כי החלטה זו סבירה וראויה ואין להתערב בה.

11. כידוע, סמכותו של שר הפנים בתחום מתן מעמד בישראל היא סמכות שבשיקול דעת רחב (בג"ץ 4156/01 דימיטרוב נ' שר הפנים, פ"ד נו(6) 289, 293). ככל סמכות מינהלית, גם סמכות זו של שר הפנים יש להפעיל בסבירות ובאופן שוויוני. המשיב הציג בפנינו נוהל הקובע הליך מוגדר וברור להענקת מעמד לקטין שאחד מהוריו רשום כתושב קבע בישראל, בין היתר, כאשר הקטין נולד ונרשם באזור, והוא מתחת לגיל 14 שאלה הם הנתונים הצריכים לעניינו. הכלל על פי נוהל זה הוא כי יינתן מעמד לקטין במסגרת איחוד משפחות, אם מרכז החיים שלו בישראל, באופן שתחילה תינתן לו אשרה מסוג א/5 לשנתיים, ולאחר מכן יוקנה לו מעמד קבע, במגבלות חוק הוראת השעה. הנוהלים מתווים את דרך הבדיקה של הנתונים ואת אופן מעורבותם של גורמים שלטוניים שונים בהליך הבדיקה. בין היתר, קובעים הנוהלים כי מעמד הקטין לא יוכר אם הוא אינו מתגורר דרך קבע בישראל. גם בבדיקת מעמד הקבע, לאחר תום תקופת המעמד הארעי (מסוג א/5), יש לנתון מרכז חיים בישראל משקל מרכזי (עש/4 לתשובת המדינה).

על פי הנוהלים, מדובר בהליך מדורג שנועד לבחון קיומו של מרכז חיים בישראל של הקטין. כך נעשה גם ביחס לקטין בעניינו, ונוכח הנסיבות האנושיות המיוחדות, הסכים, כאמור, המשיב לקצר את שלב המעמד הארעי של הקטין ולאפשר את בחינת האפשרות להעניק לו מעמד קבע עם תום תקופה קצרה יותר מהמקובל על פי

הכללים.

12. אין מקום להתערב בהחלטתו של המשיב, התואמת את הנוהלים, ואף הולכת לקראת עניינו של הקטין כברת דרך מעבר לנהלים הקיימים, תוך התחשבות באופי ההומניטרי של מקרה מיוחד זה. יש לציין, כי המערערים עצמם הגישו את הבקשה למעמד עבור הקטין מספר שנים ניכר לאחר שהחל להתגורר עם סבתו בירושלים, שאז עילת הבקשה בשלה, וטרונייתם לגבי חלוף הזמן עד לאישור הבקשה שהגישו תוך שיהוי רב אינה מובנת, על רקע ההמתנה הניכרת מצידם עד לפנייתם הראשונה לרשויות.

13. כפי שכבר אמרנו בהחלטתנו מיום 12.10.08, לא מצאנו עילה להתערב בפסק דינו של בית המשפט קמא, ולא ראינו בהחלטת הרשות המוסמכת כל חריגה ממתחם הסבירות, המצדיקה התערבות; על אחת כמה וכמה כך הוא, משהמשיב בא לקראת הקטין, והקל על ההליך המדורג בצורה ניכרת.

דין הערעור להידחות.

אין צו להוצאות.

ניתן היום, כב' אדר, תשס"ט (18.03.09)

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת